

İLGEÇ (EDAT)	BAĞLAÇ
<p>➤ Sözcükler arasında çeşitli anlam ilgileri kurar.</p> <p>➤ Tek başlarına anlamları yoktur.</p> <p>➤ İlgeçler tümceden çıkarılınca tümcenin anlamında bir eksiklik, daralma veya anlatım bozukluğu olur.</p> <p>➤ İlgeç olan sözcükler ad çekim eki aldıklarında adlaşır.</p> <p>BELLİ BAŞLI İLGEÇLER: gibi, için, kadar, -e doğru, -e karşı, -den beri, sadece, -e göre, mi, sanki, üzere, diye, rağmen, karşın...</p> <p>Buralar benim köyüm gibi yemyeşil. (benzetme)</p> <p>Arkadaşını görmek için gelmişti. (amaç)</p> <p>Bu hafta yüz kadar soru çözdüm. (yaklaşık)</p> <p>Yurt dışından uçakla geldi. (ile/ araç)</p> <p>Okula doğru gelirken gördüm. (yön)</p> <p>Sabahtan beri seni bekliyoruz. (zaman)</p> <p>Çalışmak üzere odasına çekildi. (amaç)</p> <p>Geldiği gibi gitti. (tezlik-zaman)</p> <p>Beni bulana dek dolaşmış. (zaman)</p> <p>SORU 1) Aşağıdaki tümcelerde yer alan ilgeçlerin altını çiziniz, tümceye kattığı anlamı yay ayrıç içine yazınız.</p> <p>Uyandığı gibi yataktan fırladı. ()</p> <p>Bacak kadar çocuk hepimize kafa tutuyordu. ()</p> <p>Öfke ile kalkan zararlar oturur. ()</p> <p>Ayağını yorganına göre uzat. ()</p> <p>Saat beş gibi görüşelim. ()</p>	<p>➤ Sözcükleri, sözcük öbeklerini, tümceleri birbirine bağlar.</p> <p>➤ Tek başlarına anlamları yoktur.</p> <p>➤ Bağlaçlar tümceden çıkartılınca tümcenin anlamı daralsa da tümcede anlatım bozukluğu olmaz.</p> <p>Ve, de, ki, çünkü, ama, oysaki, halbuki, hem...hem, veya, ne...ne..., ya da, fakat, ya...ya...,</p> <p>Ne gelen var ne giden var.</p> <p>Hem kel hem fodul.</p> <p>İster çalış ister çalışma.</p> <p>Ya istiklal ya ölüm.</p> <p>Aradım ama bulamadım.</p> <p>Ben de sizinle gelmek isterim.</p> <p>Umut ve Diren seni sordular.</p> <p>Onu tanıyorum hatta onunla konuştum.</p> <p>Adamı dinlemiyorlar halbuki adamın anlattıkları çok önemli.</p> <p>Burada denizin de güneşin de keyfini çıkartabilirsiniz.</p> <p>SORU 2) Aşağıdaki tümcelerde yer alan bağlaçların altını çiziniz ve tümceye kattığı anlamı yay ayrıç içine yazınız.</p> <p>Ha onlar ha biz, ne farkımız var. ()</p> <p>Ahmet veya Mehmet benim için fark etmez. ()</p> <p>İster gel ister telefon et. ()</p> <p>Pek çalışmıyor oysa önemli bir sınavı var. ()</p> <p>Dinledim ama pek anlamadım. ()</p> <p>İçeri girdi ve hepimizle tek tek konuştu. ()</p> <p>İkili bağlaçlar</p>
<p>➤ “Yalnız, ancak” sözcükleri yerine “ama, fakat” bağlacı getirilebiliyorsa, bu sözcükler bağlaçtır. “Sadece, tek” sözcükleri getirebiliyorsa bu sözcükler ilgeçtir.</p> <p>Örnek: Bu tür soruları ancak Onur çözebilir. (ilgeç) Tiyatroya biz de gittik ancak oyunu beğenmedik. (bağlaç)</p> <p>Cebinde yalnız yol parası vardı. (ilgeç) Ben de gelirim yalnız akşam kalmam. (bağlaç) Yalnız adam (ön ad)</p> <p>➤ “Bir, tek” sözcükleri “sadece anlamında kullanılırsa ilgeçtir.</p> <p>Örnek: Beni bu dünyada bir sen anladın. (ilgeç) Bir çocuk seni sordu. (ön ad)</p> <p>➤ “ile” sözcüğü yerine “ve” bağlacını getirebiliyorsa bağlaçtır, getiremiyorsa ilgeçtir.</p> <p>Örnek: Azra, Asya ile sinemaya gitti. (ilgeç) Azra ile Asya sinemaya gitti. (bağlaç)</p>	<p>➤ “Yalnız, ancak” sözcükleri yerine “ama, fakat” bağlacı getirilebiliyorsa, bu sözcükler bağlaçtır. “Sadece, tek” sözcükleri getirebiliyorsa bu sözcükler ilgeçtir.</p> <p>Örnek: Bu tür soruları ancak Onur çözebilir. (ilgeç) Tiyatroya biz de gittik ancak oyunu beğenmedik. (bağlaç)</p> <p>Cebinde yalnız yol parası vardı. (ilgeç) Ben de gelirim yalnız akşam kalmam. (bağlaç) Yalnız adam (ön ad)</p> <p>➤ “Bir, tek” sözcükleri “sadece anlamında kullanılırsa ilgeçtir.</p> <p>Örnek: Beni bu dünyada bir sen anladın. (ilgeç) Bir çocuk seni sordu. (ön ad)</p> <p>➤ “ile” sözcüğü yerine “ve” bağlacını getirebiliyorsa bağlaçtır, getiremiyorsa ilgeçtir.</p> <p>Örnek: Azra, Asya ile sinemaya gitti. (ilgeç) Azra ile Asya sinemaya gitti. (bağlaç)</p>

SORU 3) “yalnız” sözcüğünün görevlerini (türlerini) yazınız. (ilgeç, bağlaç, ön ad, zarf)

- Yalnız insan her zaman mutsuzdur. ()
- Bütün gün evde yalnız otururdu. ()
- Kitap güzel yalnız çok pahalı. ()
- Sırrımı yalnız sana söylüyorum. ()

SORU 6) “İçin” ilgeci aşağıdaki tümcelerin hangisinde farklı anlamda kullanılmıştır?

- a) Seni görmek için kilometreleri aştım.
- b) Arkadaşlarla sinemaya gitmek için buluştuk.
- c) Kardeşin için böyle şeyler söyleme.
- d) Yarışmayı kazanmak için çok çalıştım.

SORU 9) “İçin” sözcüğü aşağıdaki tümcelerin hangisinde “ilgeç” olarak kullanılmıştır?

- a) Kedi okulun içinde dolaşıyor.
- b) İçin için ağladı sabaha kadar.
- c) Suyunuzu için, sonra konuşursunuz.
- d) Arkadaşı için her türlü fedakarlığı yapar.

SORU 12) Aşağıdaki tümcelerin hangisinde bağlaç kullanılmamıştır?

- a) Bu şehrin ne hava kirliliği ne trafik sorunu biter.
- b) Pek çalışmıyor oysa yakında önemli bir sınavı var.
- c) Hem Antalya’ya hem de Bodrum’a gideceğiz.
- d) Güzel İzmir’imiz bizim için bir başka güzeldir.

SORU 4) Altı çizili sözcüklerin ilgeç mi bağlaç mı olduklarını yazınız.

- Arkadaşına kitap ile dergi almış.
- Eşyaları eski ama tertemiz.
- Tüm kapıları sevgi ile aç.
- Akşama doğru biz de geliriz.
- Sabaha kadar oturduk.
- İşte ninni gibi bir yağmur çiseliyor.

SORU 7) “yalnız” sözcüğü aşağıdaki tümcelerin hangisinde bağlaç olarak kullanılmıştır?

- a) Bahçede dolaş yalnız çiçeklere zarar verme.
- b) Yıllarca yalnız adam olarak yaşadı.
- c) Gece ıssız sokaklarda yalnız dolaşma.
- d) Bu denli zor soruları yalnız sen çözebilirsin.

SORU 10) “doğru” sözcüğü aşağıdaki tümcelerin hangisinde “ilgeç” olarak kullanılmıştır?

- a) dürüst çalışmadık bu sınava.
- b) Doğru söyleyen dokuz köyden kovarlar.
- c) Biraz önce gördüm, okula doğru gidiyordu.
- d) Doğru bir söz söyleyen sen de artık!

SORU 13) “ile” sözcüğü aşağıdaki tümcelerin hangisinde “Annesi ile babasını görmek için İzmir’e geldi.” tümcesindekiyle türce özdeşdir?

- Buraya özel arabamız ile geldik.
- Dolmuş ile otobüs geçiyor mu?
- Efil efil esen yel ile serinlemek ne hoş.
- Senin ile sonra görüşelim.

SORU 5) Aşağıdaki tümcelerde yer alan ilgeçlerin altını çiziniz.

- Dünden beri yağmur yağıyor.
- Kafasını toplamak için eve gitti.
- Senden yalnız o kitabı istiyorum.
- Bakışları zehir kadar öldürücüydü.
- Sizden başka kimse gelmedi.
- Ayağına kadar gelen fırsatı tepti.
- Akıllı mı akıllı bir çocuktur kardeşim.

SORU 8) “gibi” ilgeci aşağıdaki tümcelerin hangisinde farklı bir anlam katmıştır?

- a) Haberi aldığı gibi yola çıktı.
- b) Yolcuyum bir kuru yaprak gibi.
- c) Pamuk gibi yumuşacıktı.
- d) Koca adam çocuk gibi ağlıyordu.

- Şirin mi şirin bir kasabada yaşıyorduk.
- Onu gördüm mü mutlu oluyorum.
- Bu kitabı sen de okudun mu?
- Bu yaz tatile gidiyor muyuz?

SORU 11) Aşağıdakilerden hangisi “ mi” ilgecinin yukarıdaki tümcelere kattığı anlamlardan biri değildir?

- a) Soru b) koşul c) zaman d) pekiştirme

**Hazırlayan: Ümmühan durmuş
Türkçe öğretmeni**